

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ НА СТОРІНКАХ «СУМСЬКОГО ВЕСТНИКА» 1917 РОКУ

Яременко Л.М., *ст. викл.*

Останнім часом спостерігається інтерес до вивчення історії регіональних друкованих періодичних видань перших двох десятиріч XX століття, їх ґрунтовного текстурального аналізу. Предметом дослідження є газета «Сумской Вестник», заснована у лютому 1912 р. (головний редактор І.Кізченко, видавець- І.Пльченко). Нами проаналізовані номери цієї газети від 5-го березня до грудня 1917 р. це дає підстави твердити, що це одна з небагатьох сумських газет, яка постійно послідовно подавала інформацію про політичне життя в країні, Харківському регіоні та місті Суми.

Активне політичне життя «вирувало» на шпальтах «Сумського Вестника» особливо в жовтні – грудні 1917 р. і тематично переважало в публікаціях, які відзначалися дискусійністю, плюралізмом думок, активною класовою позицією, наступальною пропагандою.

Так у №256 від 30 листопада 1917р. «Сумской Вестник» започатковує нову тимчасову (15 днів), але велику за обсягом рубрику «Портретная галерея». Галерея представлена п'ятьма портретами політичних діячів того часу, виконаних у жанрі політичного памфлету. Портрети Троцького і В.Леніна належать перу П.Рисса, Г.Бонч-Бруевича та Каменева – Є. Чирикову. Лише один портрет А.Луначарського підписаний криптонімом «С.Н.». Хто ховався за цим криптонімом нам з'ясувати не вдалося. Він зустрічається в газеті чи не єдиний раз.

«Портретна галерея» мала своє постійне місце на шпальтах «Сумського Вестника», займала «підвал» на другій полосі. Окремо слід зазначити компонування матеріалів навколо «галереї», своєрідний фон складала повідомлення про закриття центральних та регіональних газет новою владою. Останньому портрету «Анахарсисъ Ленинъ» (№267 від 14 грудня 1917) передують публікація «Мартиролог печати» про запровадження воєнної цензури матеріалів друкованих ЗМІ.

Першим у цьому ряду був портрет А.Луначарського. Автор використовує всі відтінки сатири, змальовуючи свого героя, називаючи його винятково комічною й типово російською фігурою, «взбалмошным барчуком», естетом, який прийшов до влади. «И прежде всего – это тип уличного журналиста, человек, который

ничего не имеет для себя, но который все, что узнал, немедленно сообщает публике, поэтому так безмерно плодовит» (СДОА, справа № 4, «Сумской Вестник», № 256, 30-го ноября 1917 г. - С.2).

Портрет Л.Троцкого подає П. Рисс. Автор намагається бути об'єктивним у межах обраного жанру, відзначає безперечний розум і талант цієї людини, і в той же час називає його «поверховим автодидактом», «розв'язним фейлетоністом» у журналістиці, політиці та житті. А далі ще гостріше: «Копируя Робеспьера и подчас Дантона, Троцкий не видит, что те были прежде всего великими патриотами и типичными французами. Он же Троцкий – ненавистник России и злейший ее враг. С легкомыслием фельетониста от политики, с яростью пораженца, со злостью чужака, холодно и обдуманно он – в компании с другими – предает несчастную страну темных и озлобленных людей. Победил бес революции, бездушный кривляющийся дьявол, которому одинаково безразлично над кем потешаться» (СДОА, справа №4, № 257, 1 декабря 1917 г. - С.2).

«Лакеем мыслей благородных», «писателем-жандармом» назвав свого героя, Г.Бонч-Бруевича, автор наступного портрету Є.Чириков. У гостро сатиричних барвах змальований портрет Каменєва (№ 263, 9-го декабря 1918г. - С.3). А завершує портретну галерею на сторінках «Сумского Вестника» портрет «Анахарсиса Ленина» (автор П.Рисс). Журналіст наголошує, що це істинно-російський тип людини, бунтар за натурою, людина безумовно розумна, освічена, гарний економіст, досвідчений статистик і в той же час зазначає: «...Как замороженный, он маниакально устремлен к одной цели и мчится к ней, как разъяренный конь с повязанными глазами... И в этом вся сила Ленина, в этом разгадка его влияния на многих, особенно невежественных людей. Ибо в своем аллогичном устремлении он беспощадно логичен...» (СДОА, № 267, 14 декабря 1917, С.2).

Отже, галерея яскраво публіцистичних портретів, поданих послідовно в кількох номерах, з одного боку, свідчить не лише про данину потребам часу, а й професіоналізм, політичну культуру й плюралізм думок сумських журналістів, які працювали в часопису, з іншого боку, це була чи не єдина спроба подати в гостро сатиричному ключі партійних діячів, які прийшли до влади.